

N:o 220.

Af herr **K. V. Rydén**, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om ändring i vissa delar af 30 kap. rättegångsbalken.

Kungl. Maj:t har i en nyligen till Riksdagen aflämnad proposition n:o 93, angående ändring i vissa delar af 30 kap. rättegångsbalken föreslagit vissa åtgärder för lättandet af högsta domstolens arbetsbörda, hvilka särskildt i ett fall synas mig vara mindre lyckliga. Redan förslaget att begränsa svenska folkets på hundraårig häfd hvilande rätt att äfven i en ringa angelägenhet föra sin sak inför den domstol, som dömer i Konungens namn, är ägnadt att väcka stora betänkligheter. Då man från pröfning inför högsta domstolen utesluter en mängd små mål, hvilka oftast också beröra framför allt deras rätt, som man brukar kalla de små i samhället, får denna lagstiftning, såsom justitierådet Trygger i sitt yttrande vid ärendets föredragning i högsta domstolen påpekar, lätt karaktär af »en olikhet inför lagen». Starka skäl tala därför för ett afslag å hela denna proposition, så mycket mera som de motiv, hvilka af justitierådet Trygger anförts i hans afstyrkande af hela lagförslaget, ingalunda, såvidt jag finner, vederlagts vare sig af högsta domstolen eller den föredragande departementschefen.

Då emellertid en enskild motionär inför det förhållandet, att högsta domstolen nu laborerar med en afsevärd balans af oafgjorda mål, finner sig tveksam inför det närmast liggande yrkandet om afslag å hela denna proposition, så synes mig all tveksamhet försvinna inför den andra af de utvägar, som Kungl. Maj:t föreslår för minskande af högsta domstolens arbetsbalans, nämligen *höjandet af revisionskillingen från 150 till 300*

kronor. Endast sex år ha förflutit, sedan revisionsskillingen efter ett energiskt motstånd inom Andra Kammaren höjdes från 100 kronor till sitt nuvarande belopp. Och det synes därför, som om Kungl. Maj:t haft all anledning att med synnerlig varsamhet gå fram på denna väg.

Det är nämligen mera än ett ensidigt domstols- eller domareintresse, som är förbundet med denna fråga. Den enskilde medborgaren har ett berättigadt kraf icke blott att få sina rättsanspråk pröfvade inför landets högsta dömande myndighet utan ock att vinna denna rättvisa för rimliga omkostnader. Redan nu synas mången de kostnader, som äro förenade med rättsförfarandet i vårt land, afskräckande höga. Det är ingalunda eftersträfvansvärdt, att vi, såsom i vissa andra land, få så dyrbara rättegångsprocedurer, att den enskilde medborgaren hellre finner sig i en orättvisa, än söker rättelse i densamma, emedan kostnaderna härför äro alltför betungande. Och då den af Kungl. Maj:t föreslagna utvägen nödvändigtvis måste leda till ett oskäligt fördyrande af rättsförfarandet, synes denna utväg böra anlitas först då alla andra visat sig resultatlösa.

Nu föreslås visserligen befrielse från revisionsskillning för de medellösa. Men dels är väl antalet mål, som af medellösa dragas inför högsta domstolen, endast en ringa del af hela antalet, och dels består ej den rättsökande allmänheten af blott medellösa och förmögna. En stor kontingent utgöres af de mindre bemedlade samhällsklasserna — arbetare, små löntagare, mindre jordbrukare, småarrendatorer m. fl. För dessa, som ej kunna prestera ett medellöshetsintyg, måste en fördubbling af revisionsskillingen kännas i hög grad betungande, ja, rent af orättvis. Häremot kan man visserligen invända, att endast tvister om högre värden — lägst 1,000 kronor — hädanefter föreslås bli föremål för högsta domstolens pröfning. Men den omständigheten, att tvisten rör ett högre värde, torde ingalunda inverka på den mindre bemedlades förmåga att bära en högre revisionskillning. Den fattige är fattig, äfven om han processar om miljoner, så länge han nämligen ej vunnit dem.

Kungl. Maj:ts förslag synes mig sålunda obilligt gentemot de stora lager af vårt folk, som äro att räkna till de mindre bemedlade samhällsklasserna. Ej heller kan man påvisa något afgörande skäl för anlitaandet af just denna utvägen för att undkomma högsta domstolens arbetsbalans. Justitierådet Trygger pekar på ett annat sätt för vinnandet af detta mål. Det torde äfven vara skäl att, därest Riksdagen antager den föreslagna begränsningen af besvärsrätten, afvakta verkningarna af denna åtgärd, innan några andra mått och steg vidtagas. Af utredningen i Kungl. Maj:ts proposition framgår uppenbart, att den ifrågasatta begränsningen af besvärsrätten skall åstadkomma en väsentlig förminskning af antalet

öfverklagade mål, och man torde därför ha andra vägar att nå det åsyftade resultatet än detta fördubblande af rättegångsomkostnaderna i högsta domstolen.

Den föreslagna utvägen att fördubbla revisionsskillingen synes mig sålunda icke nödvändig. Då den dessutom, som jag ofvan påvisat, otvifvelaktigt komme att rikta sig mot stora folklager, som visserligen icke befinna sig på samhällets solsida, men som därför ingalunda kunna uppgifva sina anspråk på sina angelägenheters rättsliga pröfning inför landets högsta dömande myndighet, har jag dristat mig att påkalla Riksdagens uppmärksamhet för denna sak. Att i samma ögonblick, som Riksdagen skrifver till Kungl. Maj:t om upphäfvandet af adelns »forum privilegiatum», skapa ett nytt sådant, från hvilket de mindre bemedlade samhällsklasserna genom oskäligen besvärsomkostnader komma att utestängas, synes mig innebära en inkonsekvens och en orättvisa.

Då jag på dessa anförda skäl helst skulle önskat hemställa om Riksdagens afslag å hela denna proposition och om revisionsskillingens fastställande till ett mindre belopp än det nuvarande, får jag dock med hänsyn till utsikten att i denna fråga vinna något stanna vid en vördsam hemställan,

att Riksdagen i anledning af Kungl. Maj:ts proposition n:o 93 med förslag till lag om ändring i vissa delar af 30 kap. rättegångsbalken ville för sin del besluta att å 16 § i denna lag gifva följande ändrade lydelse:

16 §.

Part, som rätteligen anmält missnöje med hofrättens utslag, skall före klockan tolf å fyratiofemte dagen från den dag, då utslaget gafs, inställa sig i Konungens nedre justitierevision samt dit ingifva revisionsinlaga. Vid inlagan foga han ej allenast revisionsskillning, *tre* hundra daler, utan ock etc. (= Kungl. Maj:ts förslag).

Stockholm den 21 mars 1907.

Värner Rydén.

I motionen instämma:

Hjalmar Branting.

F. W. Thorsson.

Herm. Lindqvist.

Viktor Larsson.

N. Edv. Lindberg.

Bernh. Eriksson.

Ernst Blomberg.

Charles Lindley.

Aug. Nilsson.